

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

527. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 5. A 6. ČERVENCE 2017

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Posílení účinnosti politik EU pro malé a střední podniky**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2017/C 345/03)

Zpravodajka: **Milena ANGELOVA**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	21. 1. 2016
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	7. 6. 2017
Přijato na plenárním zasedání	6. 7. 2017
Plenární zasedání č.	527
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	157/1/4

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV oceňuje skutečnost, že malé a střední podniky jsou považovány za ústřední bod hospodářských politik v EU. Oceňuje, že během posledního desetiletí bylo přijato velké množství právních předpisů a bylo vyčleněno mnoho finančních prostředků na jejich podporu. EHSV však souhlasí s názorem, který často zaznívá z řad malých a středních podniků, že ve formulaci i provádění politik v oblasti malých a středních podniků stále existuje značná neúčinnost, která významně brání dopadu podpůrných opatření.

1.2. Nedávné studie⁽¹⁾ EHSV zjistily, že politiky EU v oblasti malých a středních podniků a současné podpůrné mechanismy pohlízejí na mnoho malých a středních podniků v Evropě jako na stejnorodou skupinu a bohužel nerozlišují mezi odlišnými potřebami četných dílčích skupin podniků vyhovujících definici malých a středních podniků. Příklady individuálně přizpůsobených podpůrných mechanismů nalezneme spíše zřídka. Používání jednoho univerzálního přístupu k vytváření politik EU v oblasti malých a středních podniků je zásadním problémem, který brání tomu, aby tyto politiky v plné míře dosáhly požadovaného účinku na malé a střední podniky⁽²⁾. Proto vedle nadcházející veřejné konzultace o správnosti definice malých a středních podniků velice doporučujeme, aby politiky v oblasti malých a středních podniků měly lepší marketing a přesněji cílily na zvláštní potřeby malých a středních podniků.

1.3. EHSV upozorňuje na to, že v politikách EU v oblasti malých a středních podniků a v současných podpůrných mechanismech stále převažuje byrokratický přístup a složitost administrativních předpisů, a to navzdory neustálému úsilí EU minimalizovat administrativní zátěž. Malé a střední podniky z EU mají často pocit, že odpovědní úředníci nevědí, jak

⁽¹⁾ Studie EHSV „Posouzení účinnosti politik EU pro malé a střední podniky v letech 2007–2015“ (leden 2017); studie EHSV „Přístup k financím pro malé a střední podniky a podniky se střední tržní kapitalizací v období 2014–2020: příležitosti a výzvy“ (květen 2015), zde uvedeny jako „studie EHSV“.

⁽²⁾ Nástroj pro úvěrové záruky a všechny finanční nástroje programu COSME jsou vhodnými příklady cílených podpůrných mechanismů.

tyto podniky ve skutečnosti fungují. Většina podpůrných mechanismů EU se jeví jako nevhodná k tomu, aby uspokojila naléhavé potřeby malých a středních podniků mít rychlá, jasná a účinná řešení.

1.4. EHSV je znepokojen skutečností, že kvůli nedostatečné komunikaci většina malých a středních podniků – především malých podniků a mikropodniků – neví o existenci těchto podpůrných nástrojů a sítí. To lze řešit prostřednictvím většího úsilí o zvyšování informovanosti, další podpory malých a středních podniků, aby získaly přístup ke správným informacím, intenzivnější spolupráce oficiálních orgánů s klíčovými místními prostředníky na vnitrostátní a regionální úrovni, kteří se specializují na práci s malými a středními podniky (zaměstnavatelé a sdružení malých a středních podniků, obchodní komory), a poskytování podpory, která by byla více uživatelsky vstřícná a přizpůsobená potřebám podniků. Většina nabízených nástrojů je z hlediska formy i obsahu příliš složitá, nejasná a byrokratická na to, aby splnila potřeby malých a středních podniků. V zájmu řešení vyzývá EHSV Evropskou komisi (EK) a členské státy, aby co nejlépe využily evropský semestr, systematicky a všude uplatňovaly zásadu partnerství⁽³⁾ a povinně zapojily reprezentativní organizace malých a středních podniků na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni do koncipování, provádění a monitorování politiky a podpůrných opatření pro malé a střední podniky. Doporučení pro jednotlivé země by se měla důsledně zaměřovat na politiku podpory pro malé a střední podniky, aby bylo zajištěno jejich náležité formulování, účinné provádění a kvalitativní a kvantitativní měření výsledků.

1.5. EHSV lituje toho, že sledování pokroku politik EU v oblasti malých a středních podniků zůstává roztržštěné. Ačkoli jsou obchodní aktivity malých a středních podniků komplexním způsobem zaznamenávány, dopad podpůrných opatření EU na tyto aktivity a míra, do jaké lze změny ve vývoji malých a středních podniků připsat na vrub těmto opatřením, zaznamenávány nejsou. Dostupné informace jsou většinou kvantitativní a nepřinášejí kvalitativní poznatky, proto neposkytují základ pro náležité posouzení účinnosti a účelnosti politik a podpůrných nástrojů⁽⁴⁾.

1.6. EHSV v souladu se svými předchozími stanovisky vyjadřuje obavu ohledně toho, že provedení iniciativy „Small Business Act“ pro Evropu zdaleka není dokončeno⁽⁵⁾. Výsledky dosažené v různých oblastech jsou nevyvážené, přičemž horších výsledků bylo dosaženo v oblasti podnikání, jednotného trhu a přístupu k financování. Dovednosti a inovace a zadávání státních a veřejných zakázek se ve skutečnosti od roku 2008 zhoršily⁽⁶⁾. Je jasné, že členské státy by měly být vybízeny k tomu, aby přijaly příslušná opatření a začlenily Small Business Act do přípravy a provádění politik a právních předpisů, které mají dopad na malé a střední podniky.

1.7. Konkrétní doporučení

1.7.1. Politiky EU v oblasti malých a středních podniků by měly uznat různorodost a rozmanitost evropských malých a středních podniků. Měly by prozkoumat zvláštní potřeby mikropodniků, rodinných a „tradičních“ podniků, sociálních podniků, svobodných povolání, samostatně výdělečně činných osob a všech dalších specifických dílčích skupin, které mají poměrně odlišné právní formy a modely provozu, aby byly schopny zajistit přiměřené portfolio politických opatření na podporu jejich růstu.

1.7.2. EHSV navrhuje, aby EK posoudila, zda stávající definice malých a středních podniků odpovídá jejich různorodosti, dynamice jednotlivých odvětví, specifickým charakteristikám a rozmanitosti během posledních deseti let⁽⁷⁾. EHSV žádá o viditelnou, koordinovanou a soudržnou horizontální politiku v oblasti malých a středních podniků založenou na víceletém akčním plánu.

1.7.3. Podpůrné nástroje EU pro malé a střední podniky by měly být převedeny do jazyka obchodu, tak aby vhodně plnily svůj účel, jímž je podpora růstu a zaměstnanosti. V zájmu vyrovnání se s přílišnou složitostí podpůrných mechanismů, jež byla odhalena, je důležité usilovat o pomoc a poradenství organizací malých a středních podniků, které nejlépe chápou potřeby těchto podniků, aby politiky EU v oblasti malých a středních podniků hovořily obchodním jazykem. V tomto ohledu spoléhají v současnosti malé a střední podniky na národní sociální partnery jako významný pozitivní faktor, který tlumočí jejich názory na to, jak zlepšit politiky na podporu malých a středních podniků, a vyzývá je,

⁽³⁾ Podle nařízení 1303/2013 (článku 5), dále rozvinuto v nařízení 240/2014.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp2_final_en.pdf, s. 31.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 49; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽⁶⁾ Informativní přehled o iniciativě „Small Business Act“ z roku 2016. Profil iniciativy „Small Business Act“. Výkon měřený pomocí ukazatelů iniciativy „Small Business Act“.

⁽⁷⁾ Například v USA stanoví orgán Small Business Administration svá kritéria, která musí být založena nejen na vlastnické struktuře, příjmu a počtu zaměstnanců, ale také na hospodářské činnosti daného podniku. To usnadňuje uplatňování příslušných průmyslových politik.

aby byli aktivněji zapojeni do národních programů reforem. Jejich úloha i úloha sdružení malých a středních podniků, obchodních a průmyslových komor a dalších zprostředkujících organizací malých a středních podniků by proto měla být posílena.

1.7.4. Politiky EU v oblasti malých a středních podniků by měly věnovat více úsilí informování malých a středních podniků – a zejména nejzranitelnějších dílčích skupin mezi nimi, jako jsou monopodniky a mikropodniky, tradiční společnosti s nízkým inovačním potenciálem, společnosti z odlehlých regionů atd. ⁽⁸⁾ – o dostupné podpoře. Měly by být zachovány a popularizovány hlavní podpůrné sítě a současně by se měla zvýšit jejich vstřícnost pro uživatele a komplexnost pro malé a střední podniky. EK by měla pečlivě zvážit možnost zajistit koordinaci stávajících podpůrných sítí v rámci společného systému jednotných kontaktních míst, který by respektoval situaci v jednotlivých členských státech.

1.7.5. Je zásadní vytvořit silné vícestranné partnerství – platformy malých a středních podniků – se sociálními partnery a veřejnými a soukromými zúčastněnými subjekty zabývajícími se problémy malých a středních podniků na vnitrostátní a regionální úrovni. Posílení interakce s organizacemi malých a středních podniků, které nejlépe chápou potřeby malých a středních podniků, má zejména na vnitrostátní a regionální úrovni zásadní význam pro překonání stávající komunikační propasti mezi malými a středními podniky a podpůrnými mechanismy EU. Může také vytvořit nový a účinný kanál komunikace s malými a středními podniky prostřednictvím místních poboček organizací zaměstnavatelů, obchodních a hospodářských komor, sdružení malých a středních podniků a profesních a odvětvových organizací jako klíčových prostředníků pro šíření a poskytování stávajících podpůrných nástrojů.

1.7.6. Nejlepších výsledků pro malé a střední podniky je dosaženo tehdy, když místní orgány při formulaci a provádění politiky spolupracují s organizacemi malých a středních podniků. Současná tendence přenášet zprostředkování především na banky není nejhodnější volbou. Banky by měly být finančními zprostředkovateli, ale ve všech ostatních aspektech (formulace politiky, informace, propagace atd.) jsou vhodnějšími prostředníky organizace malých a středních podniků. EHSV proto vyzývá EK, aby vytvořila opatření na podporu organizací malých a středních podniků při provádění politiky v oblasti malých a středních podniků a poskytování relevantních informací a finanční podpory těmto podnikům.

1.7.7. EHSV žádá, aby se stala právně závaznou iniciativa „Small Business Act“ a obě zásady, jež stanovuje – „zelenou malým a středním podnikům“ a „pouze jednou“. Avšak uplatňování zásady „pouze jednou“ by nemělo bránit hostitelským zemím v ověřování nezbytných právních a odborných požadavků pro podnikání. Zásada partnerství by měla být rozšířena na všechny legislativní postupy, jež se přímo či nepřímo týkají malých a středních podniků. Po praktické stránce jsou velmi vhodná výroční zasedání platform malých a středních podniků na úrovni EU a členských států.

2. Malé a střední podniky – centrum pozornosti hospodářských politik v EU

2.1. Politiky EU na podporu malých a středních podniků ⁽⁹⁾ jsou zapotřebí, neboť evropské malé a střední podniky musí na rozdíl od malých a středních podniků v jiných částech světa dodržovat soulad s předpisy na vnitrostátní i evropské úrovni, které jsou často přijímány bez skutečné konzultace s organizacemi, jež je zastupují, a v rozporu s přístupem „zelenou malým a středním podnikům“. To podstatně zvyšuje úsilí a náklady potřebné k podnikání, bez ohledu na omezené lidské a technické zdroje malých a středních podniků.

2.2. V roce 2008 EK představila zásadu „zelenou malým a středním podnikům“ a zásadu „pouze jednou“ jako rozhodný krok k podpoře konkurenceschopnosti a zlepšování podnikatelského klimatu pro 23 milionů malých a středních podniků v Evropě ⁽¹⁰⁾. EHSV velmi podporoval tuto snahu ⁽¹¹⁾, ale varuje, že pokud iniciativa „Small Business Act“ nebude právně závazná a všechny úrovně správy – EU, členské státy a regiony – nebudou povinny ji uplatňovat, zůstane pouhým politickým prohlášením.

⁽⁸⁾ Různé rozměry malých a středních podniků jsou velmi dobře popsány zde: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp2_final_en.pdf, s. 20.

⁽⁹⁾ Evropská charta pro malé podniky (2000).

⁽¹⁰⁾ COM(2008) 394 final.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 7; Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 32; Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 30.

2.3. Provádění iniciativy „Small Business Act“ bylo vyhodnoceno a aktualizováno v roce 2011⁽¹²⁾, ale závěry ohledně jejího skutečného dopadu nebyly příliš nadšené a vyzývaly k většímu úsilí⁽¹³⁾. EHSV opakovaně předložil návrhy za účelem zlepšení účinnosti politik pro malé a střední podniky⁽¹⁴⁾. V současnosti se malých a středních podniků dotýkají všechny politiky EU, a proto potřebují skutečně horizontální, viditelnou, koordinovanou a soudržnou politiku, která je účinně a účelně formulována a prováděna⁽¹⁵⁾.

2.4. Politiky v oblasti malých a středních podniků nezohledňují rozdílné potřeby různých kategorií malých a středních podniků. Má-li se zvýšit účinnost jejich utváření a provádění, je zapotřebí shromáždit dostatečné informace za účelem přesnějšího rozlišení adresátů těchto politik a cílení nabízených řešení na jejich zvláštní potřeby a jejich přizpůsobení těmto potřebám. Kritéria pro segmentaci by neměla být založena pouze na velikosti (např. obecně platí, že čím menší je podnik, tím je pro něj obtížnější získat přístup k financování a tím více potřebuje poradenství, koučování a instruktáž), ale také na místě (velká města versus maloměsta a vzdálené venkovské oblasti), na fázi vývoje (začínající podnik, rychle se rozvíjející podnik), na odvětví (průmysl, obchod, zemědělství, cestovní ruch atd.) atd.

2.5. Již byly provedeny podstatné přípravné práce týkající se revize iniciativy „Small Business Act“. Program REFIT se ujal úkolu provést tolik potřebná zlepšení legislativního rámce EU a snížit administrativní překážky. Během let se počet platných právních předpisů EU zvýšil na 19 875⁽¹⁶⁾. Celkem 1 527 z nich obsahuje ustanovení týkající se malých a středních podniků, přičemž většinou je nalezneme v těchto tematických oblastech: státní podpora (343), hospodářská soutěž (293), vnitřní trh (217), výzkum a technologický vývoj (133) a rozpočet (117).

2.6. Nedávné studie EHSV ukazují, že navzdory četným iniciativám, které byly zahájeny, potřebují politiky EU v oblasti malých a středních podniků důkladnou revizi s cílem rozrůznit podpůrná opatření, zjednodušit platná pravidla a optimalizovat komunikaci a spolupráci s malými a středními podniky a organizacemi malých a středních podniků, aby bylo možno účinně řešit rozmanitost malých a středních podniků a jejich rozdílné potřeby. Významně roste role regionů a území v provádění politik a právních předpisů EU, zvláště těch, jež se týkají malých a středních podniků⁽¹⁷⁾.

3. Politiky na podporu malých a středních podniků – výzvy a příležitosti

3.1. Malé a střední podniky se setkávají s různými typy stále závažnějších výzev:

- stále intenzivnější hospodářská soutěž a globalizující se trhy;
- nové obchodní modely coby výsledek rozvoje nových technologií, jako je rozšířená digitalizace (průmysl 4.0), oběhového hospodářství a ekonomiky sdílení;
- nedostatek kvalifikované pracovní síly v důsledku demografické krize v Evropě, stárnutí populace a migrace.

3.2. Malé a střední podniky jsou docela různorodá a rozmanitá skupina. Můžeme je rozlišovat na základě velikosti, fáze vývoje, místa, typu vlastnictví, odvětví činnosti atd. a jejich potřeba podpory se dosti liší v závislosti na tom, do jakého dílčího segmentu daný malý nebo střední podnik patří. Specifickou skupinou, jež vyžaduje zvláštní přístup, jsou „podnikatelé bez zaměstnanců“ (téměř 50 % všech malých a středních podniků), kteří jsou téměř vyňati z oblasti působnosti podpůrných opatření. Abychom pomohli této nejzranitelnější skupině malých a středních podniků se rozvíjet a prosperovat, měl by se příčně řešit problém falešné samostatné výdělečné činnosti.

3.3. Na tomto pozadí může být formulace podpůrných politik pouze na základě velikosti podporovaných společností zastaralá, příliš široce zaměřená a neschopná zohlednit odlišné potřeby různých skupin malých a středních podniků. EHSV ve svých stanoviscích neustále zdůrazňoval, že jsou zapotřebí lépe zaměřené a přesněji definované politiky na podporu malých a středních podniků v Evropě⁽¹⁸⁾ a že je nutné přehodnotit definici malých a středních podniků, aby lépe odrážela

⁽¹²⁾ COM(2011) 78 final.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 49; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/final-joint-declaration—horizontal-sme-policy.pdf>

⁽¹⁶⁾ Dohody, směrnice, nařízení a rozhodnutí.

⁽¹⁷⁾ Podle Evropského výboru regionů se více než 85 % právních předpisů EU uplatňuje na územní úrovni.

⁽¹⁸⁾ ECO/372, informační zpráva nezveřejněná v Úředním věstníku (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 8; Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 64).

celou škálu malých a středních podniků a rozdíly mezi členskými státy⁽¹⁹⁾. EHSV vyzývá EK, aby zahájila konzultaci věnovanou definici malých a středních podniků. Součástí konzultace by mělo být posouzení toho, jakým způsobem je tato definice uplatňována při provádění opatření politik pro mikropodniky a malé a střední podniky.

3.4. Přiměřenost podpůrných nástrojů pro potřeby malých a středních podniků

3.4.1. Nástroje na podporu malých a středních podniků je třeba vyhodnotit z hlediska skutečného účinku, který mají na zlepšení situace těchto podniků, a zvláště podle toho, zda splňují zásady stanovené v iniciativě „Small Business Act“. EHSV má za to, že je nezbytné kvalitativní a hloubkové posouzení účelnosti a účinnosti investic finančních prostředků EU a že je třeba, aby členské státy vyvinuly větší úsilí s cílem provést zásadu „zelenou malým a středním podnikům“ a „pouze jednou“ na vnitrostátní a regionální úrovni, což by mělo být povinné na všech úrovních⁽²⁰⁾.

3.4.2. Zásady „zelenou malým a středním podnikům“ a „Small Business Act“ nejsou přímo uvedeny v Junckerově plánu. Nalezeme je do určité míry v programech Horizont 2020 a COSME, ale měly by být lépe uplatňovány v praxi. EHSV žádá tvůrce politik EU, aby zohlednili zásady „Small Business Act“ ve všech legislativních textech EU, které by mohly mít přímý či nepřímý dopad na malé a střední podniky.

3.4.3. Náklady na úvěr, na výstavbu a na pronájem se z důvodu krize v posledních letech snížily. To spolu s některými novými zacílenými nástroji vytváří dobré příležitosti pro začínající podniky, ale fáze rozvíjejícího se podniku je nadále většinou podporována nedostatečně. V tomto ohledu EHSV vítá novou iniciativu Evropské komise určenou k řešení tohoto problému⁽²¹⁾.

3.4.4. Bankovní úvěry jsou i nadále hlavním zdrojem financování malých a středních podniků, ale pro mnoho malých a středních podniků není přístup k bankovním úvěrům stále snadný z důvodu slabých bankovních zůstatků, chybějící transmise měnové politiky ECB do některých zemí a poměrně vysokých překážek daných požadavky na záruky. Stále významnější je tržní financování pomocí fondů soukromého kapitálu, rizikového kapitálu, emisí dluhopisů a kapitálových nástrojů pro specializované segmenty trhu a skupinového financování, ale většina malých a středních podniků dosud není připravena tyto příležitosti využít⁽²²⁾. Aby je mohly prozkoumat, potřebují malé a střední podniky náležité pokyny týkající se načasování, podrobné informace a podporu. Podle průzkumu EHSV si neobyčejně vysoký podíl malých a středních podniků není vědom příležitostí podpory prostřednictvím grantových programů ESI fondů nebo možnosti získat financování prostřednictvím investičního fondu podporovaného fondy EU.

3.4.5. Namátkový průzkum ukazuje, že zaměření a priority podpůrných nástrojů se ne vždy shodují s prioritními potřebami malých a středních podniků⁽²³⁾, přičemž jednou z příčin je neschopnost uznat významné rozdíly, které stále existují mezi členskými státy. Například přístup na nové trhy uvádějí jako nejzávažnější výzvu pro malé a střední podniky především společnosti z jižní Evropy, zatímco většinu podpory za účelem zlepšení přístupu na trhy, včetně mezinárodních trhů, získávají společnosti ze severní Evropy. To jasně dokazuje, že potřeby malých a středních podniků se na vnitrostátní úrovni značně odlišují, což vybízí k otázce, zda by celoevropské nástroje neměly být navrhovány důkladněji. Tento názor také plně podporuje výroční zpráva o evropských malých a středních podnicích za rok 2014/2015⁽²⁴⁾, podle níž pochází

⁽¹⁹⁾ Společná definice malých a středních podniků je stanovena v doporučení 2003/361/ES. Další definice malých a středních podniků je uvedena ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 a ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 64).

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 94.

⁽²¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2016%3A733%3AFIN>

⁽²²⁾ Úř. věst. C 388, 31.12.1994, s. 14 (neexistuje v českém znění).

⁽²³⁾ Průzkum provedli členové EHSV, UEAPME, CEEP a BICA v období od dubna do května 2016. Výsledky byly analyzovány, přičemž členské státy byly rozděleny do dvou skupin na základě klasifikace používané ve studii „Průmysl 4.0. Nová průmyslová revoluce. Jak Evropa uspěje“ (Industry 4.0. The new industrial revolution. How Europe will succeed), Roland Berger Strategy Consultants, březen 2014. Zeměmi skupiny 1 jsou Rakousko, Belgie, Švédsko a Německo – země vysoce připravené na Průmysl 4.0 a označované jako „potencialisté“ a „průkopníci“. Do skupiny 2 byly zařazeny Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Španělsko a Kypr – označované jako „váhající“ a „tradicionalisté“. Díky tomuto rozdělení jsou výsledky náátkového průzkumu srovnatelné s předchozím průzkumem EHSV (viz ECO/372).

⁽²⁴⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16341/attachments/2/translations/en/renditions/pdf>

skupina zemí s nejnižší bilancí především z jižní Evropy. Tyto země vykazují mimořádně nízkou míru úspěšnosti projektů, včetně těch, které jsou ve složce programu Horizont 2020 určené malým a středním podnikům⁽²⁵⁾.

3.4.6. Vysoká očekávání spojená s úlohou „zmocněnce pro malé a střední podniky“ zatím bohužel nebyla opodstatněná. Jen málo zástupců malých a středních podniků si je vědomo toho, kdo tuto funkci vykonává v jejich zemi. Většina malých a středních podniků uvádí, že „zmocněnce pro malé a střední podniky“ vykonává pouze protokolární a reprezentativní funkci, místo aby hrál úlohu spojenou se skutečnými opatřeními na podporu malých a středních podniků. Zatímco ústředním cílem této sítě je být styčným bodem mezi Evropskou komisí a vnitrostátními orgány a účinně podporovat zájmy malých a středních podniků v rámci vnitrostátních orgánů a ve vnitrostátních právních předpisech, malé a střední podniky očekávají, že jim bude ve spolupráci s organizacemi malých a středních podniků poskytnuto skutečné poradenství a informace o politikách EU.

3.4.7. Podpora podnikání je spojena s vytvořením vhodných podmínek pro zvýšení podílu začínajících podniků a nových společností, které přežívají a jsou úspěšné, dále pro pomoc novým společnostem zvýšit svou konkurenceschopnost a rychleji a účinněji růst a pro zlepšení insolvenčního řízení, jakož i pro rozvoj a posílení převádění podniků⁽²⁶⁾. Přestože již bylo dosaženo mnohých výsledků z hlediska zjednodušení technologie a postupu registrace v EU, stále je třeba vykonat více pro dosažení druhého a třetího cíle. Odhaduje se, že zásada „druhé šance“ je všech členských státech nejméně dodržována a dokonce ani EK nezadává zakázky podnikatelům, kteří neuspěli.

3.4.8. Kromě toho jsou v mnoha zemích z čistě procesního hlediska složité postupy likvidace (jak v případě platební neschopnosti, tak v případě dobrovolné likvidace), restrukturalizace a dědění. EHSV zdůrazňuje, že je nutné zjednodušit a harmonizovat insolvenční právo⁽²⁷⁾.

3.4.9. Veřejné slyšení a nedávné studie EHSV také poskytly důležité poznatky týkající se klíčových výzev, s nimiž se malé a střední podniky z EU setkávají ve všech hlavních prioritních oblastech:

3.4.9.1. Snížení/zjednodušení zátěže:

- počet iniciativ v oblasti výjimek/zjednodušení týkajících se malých a středních podniků v rámci programu REFIT je omezený;
- zastaralá definice malých a středních podniků zůstává nevyřešena;
- test dopadů na malé a střední podniky uplatňují členské státy částečně a v nestejně míře, neboť stále není povinný;
- veřejné konzultace o posouzení dopadů a plány narušuje byrokratický institucionální přístup a skutečnost, že nejsou dostupné ve všech jazycích EU;
- všechny malé a střední podniky poukazují na korupci a neefektivní státní správu jako na vážné problémy, které mají velmi nepříznivý dopad na jejich podnikání;
- opožděné platby ze strany veřejné správy a velkých klientů zůstávají v některých členských státech brzdícím faktorem i navzdory zavedení přísnějších požadavků v revizi směrnice o opožděných platbách⁽²⁸⁾.

3.4.9.2. Podpora podnikání:

- podnikání stále není důsledně začleňováno do většiny vnitrostátních vzdělávacích systémů členských států;

⁽²⁵⁾ Existuje vzájemná souvislost mezi závěry zprávy a počtem projektů schválených v rámci nástroje Horizont 2020 ke konci roku 2015:

Rakousko (25), Belgie (12), Německo (88), Francie (67), Švédsko (46) a Spojené království (139). Tyto země zaznamenaly zlepšení zaměstnanosti v oblasti malých a středních podniků a přidané hodnoty na konci roku 2014, jež dosáhly úrovně z roku 2008; Bulharsko (1), Česká republika (6), Chorvatsko (1), Kypr (2), Dánsko, Řecko (11), Maďarsko, Itálie, Lotyšsko, Litva (5), Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Španělsko úrovně z roku 2008 dosud nedosáhly.

⁽²⁶⁾ Lichtenstein, G. A., T. S. Lyons, „Inkubace nových podniků: průvodce úspěšnou praxí“ (The Aspen Institute, Rural Economic Policy Programme, USA, 1996).

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 209, 30.6.2017, s. 21.

⁽²⁸⁾ Směrnice 2011/7/EU.

- odborná příprava učitelů v oblasti podnikání je ojedinělá a většinou se uskutečňuje v souvislosti s jednotlivými projekty – v této oblasti existuje málo celoevropských iniciativ⁽²⁹⁾;
- u programů pro mládež zaměřených na podnikání, ačkoli jsou úspěšné, hrozí odklon od jejich původních cílů podpory podnikání;
- propagační kampaně, jako je Evropský týden malých a středních podniků, mají jen malý vliv na motivaci účastníků k tomu, aby se vážně zabývali tím, že se stanou podnikateli;
- náklady na začínající podniky jsou stále třikrát vyšší než uváděná referenční úroveň;

3.4.9.3. Zlepšení přístupu k trhům a internacionalizace:

- dosud nebyl dokončen jednotný trh, což ztěžuje přístup malých a středních podniků na trhy, a to i v souvislosti s přeshraničním poskytováním služeb;
- složité administrativní postupy a vysoké dodací náklady na vývoz a dovoz;
- režimy podpory internacionalizace malých a středních podniků postrádají individualizovaný přístup;
- normy a práva duševního vlastnictví stále nejsou pro malé a střední podniky lákavé zejména kvůli tomu, že nejsou dobře informovány o jejich přínosech, náklady na ně jsou vysoké a pravidla příliš komplikovaná.

3.4.9.4. Usnadnění přístupu k financování:

- typickým modelem financování je bankovní úvěr podporovaný finančními nástroji, za nímž s velkým odstupem následují granty;
- granty nejsou tržně založené, nejsou individuálně přizpůsobené dílčím skupinám malých a středních podniků a jejich politická orientace jen zřídka odpovídá potřebám malých a středních podniků;
- finanční nástroje lépe odpovídají okamžitým potřebám malých a středních podniků ohledně provozního kapitálu. Naneštěstí náležité informace o nich má velmi malý podíl malých a středních podniků, individualizovaný přístup k jejich uplatňování je stále výjimečný, jejich poskytování ve velké míře závisí na účinné spolupráci mezi finančními institucemi, prostředníky a konečnými příjemci a existuje nedostatečné množství údajů a analýz ohledně jejich skutečného dopadu; větší doplňkovost a synergie mezi stávajícími nástroji a subjekty na regionální, vnitrostátní a nadnárodní úrovni a podpora účinnějších finančních nástrojů – např. protizáruk;
- i přes významný pokrok v poskytování inovativního neúvěrového financování, jako je např. soukromý vlastní kapitál, rizikový kapitál atd., zůstávají poměrně málo rozšířeny ve většině členských států⁽³⁰⁾;
- značný počet malých a středních podniků se obává žádat o finanční nástroje evropských programů, protože „získat financování se zdá být příliš složité“.

3.4.9.5. Podpora konkurenceschopnosti a inovací:

- ačkoli program Horizont 2020 vyčleňuje zvláštní financování pro malé a střední podniky, nemůže vyřešit všechny jejich problémy s přístupem k rizikovému financování pro inovace a existuje politováníhodně málo projektů z nejnovějších členských států;
- zájem malých a středních podniků o program je stále nedostatečný kvůli příliš náročným a nespravedlivým pravidlům způsobilosti a prováděcím pravidlům;
- stávající pravidla mohou odradit malé a střední podniky od účasti na funkčních konsorciích pro provádění inovativních projektů;
- náklady na uplatnění dobrovolných nástrojů vytvořených EK⁽³¹⁾ zůstávají pro malé a střední podniky poměrně vysoké, a tudíž je jen malé množství společností schopno je použít.

⁽²⁹⁾ https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/support/education/projects-studies_cs

⁽³⁰⁾ Úř. věst. C 388, 31.12.1994, s. 14 (neexistuje v českém znění).

⁽³¹⁾ Například systém Společenství pro environmentální řízení podniků a audit, ekoznačka EU, ověřování environmentálních technologií EU nebo environmentální stopa produktu.

3.4.9.6. Zajištění klíčových podpůrných sítí:

- poskytované informace stále nedosahují očekávané kvality;
- struktura, obsah a návrh nejsou příliš uživatelsky vstřícné;
- přístup k poskytování informací je často byrokratický;
- časté jsou jazykové bariéry, protože informace jsou z velké části poskytovány pouze v angličtině.

3.5. Soudržnost politik

3.5.1. Aby byly politiky na podporu malých a středních podniků soudržné, musí zohlednit rozmanitost malých a středních podniků tím, že shromáždí mikroúdaje a analyzují je na mikroekonomické úrovni. To je jediný způsob, jak zlepšit pochopení různých potřeb malých a středních podniků v souladu s jejich specifickými rysy.

3.5.2. V současnosti zůstávají bankovní a kapitálové trhy Evropy roztržštěné. Projekt unie kapitálových trhů, který měl toto řešit, lze provést pouze tehdy, pokud bude v souladu s ostatními politikami na podporu malých a středních podniků. Omezené znalosti a chápání většiny malých a středních podniků týkající se různých finančních nástrojů by rozvoj unie kapitálových trhů omezily. Proto by podpora pro malé a střední podniky měla zahrnovat zavedení dlouhodobého a udržitelného přístupu k financování a dosažení pochopení různých nástrojů, možností doplňkovosti a výhod a rizik spojených s jednotlivými nástroji.

3.5.3. Vztahy mezi majitelem, vedením a zaměstnanci jsou v malých a středních podnicích většinou těsnější než ve velkých společnostech a sociální dialog je tak výhodný pro všechny strany, neboť vytváří takové podmínky, díky nimž jsou zaměstnanci motivovaní a angažovaní a pracovní místa vysoce kvalitní. Aby z této situace měly prospěch všechny zúčastněné strany a posílila se akumulace sociálního kapitálu v malých a středních podnicích, měla by být těmto podnikům poskytována systematická podpora, která by jim pomohla uvědomit si význam sociálního dialogu, ochrany zdraví a bezpečnosti, pracovních podmínek, inovativních forem organizace práce, učení se prací a rozvoje dovedností. V tomto úsilí je nenahraditelná úloha sociálních partnerů a nevládních organizací.

3.6. Konkrétní doporučení ohledně prioritních oblastí politik EU v oblasti malých a středních podniků:

3.6.1. Snížení/zjednodušení zátěže:

- předejít tzv. gold platingu zajištěním srozumitelnějšího překladu právních předpisů EU, zavedením systému pro řešení sporných otázek a nesprávného výkladu těchto textů a vypracováním „poznámek vycházejících vstříc malým a středním podnikům“ a příručky shrnující a objasňující důležité informace pro malé a střední podniky;
- zavést povinný test dopadů na malé a střední podniky pro nové legislativní návrhy a zaručit jeho účinné provádění všemi členskými státy a systematické provádění napříč útvary EK⁽³²⁾;
- zajistit účinnější strukturovanější začlenění malých a středních podniků a jejich organizací do posuzování dopadů nových právních předpisů pomocí zjednodušení jejich struktury a obsahu a dostupnosti informací ve všech jazycích EU a posoudit dopad na různé skupiny malých a středních podniků;
- provádět pravidelně úplnou kontrolu účelnosti právních předpisů EU pro politiky EU;
- účinněji (zavedením povinnosti) začlenit vnitrostátní a regionální organizace malých a středních podniků jako partnery do interinstitucionální debaty o nových právních předpisech, které jsou významné pro malé a střední podniky;
- zajistit účinné sledování výsledků v rámci programu REFIT z hlediska snížení zátěže pro malé a střední podniky.

⁽³²⁾ Test dopadů na malé a střední podniky je již zahrnut v posouzení dopadu EK https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/sme-test_cs.

3.6.2. Podpora podnikání:

- podporovat činnosti unijních, vnitrostátních a regionálních organizací malých a středních podniků v oblasti poskytování informací, školení a koučování/mentorování podniků;
- obohatit stávající nástroje na podporu posílení podnikatelského myšlení mezi mladými lidmi a zajistit, aby podpůrné programy zůstaly zaměřeny na rozvoj klíčových podnikatelských dovedností;
- zavést podnikatelství jako součást školních osnov na všech úrovních vzdělávání⁽³³⁾;
- dále zjednodušit a snížit náklady na postupy týkající se začínajících podniků, usnadnit přístup k finančním prostředkům a motivovat více lidí k rozvíjení jejich podnikatelských snah;
- zajistit jednoduché a snadné postupy pro převádění podniků a jejich likvidaci a možnosti druhé šance.

3.6.3. Zlepšení přístupu k trhům a internacionalizace:

- optimalizovat fungování jednotného trhu s cílem předejít tzv. gold-platingu, neuplatňování předpisů a dalším postupům členských států, které narušují hospodářskou soutěž, aniž by došlo k omezování práv zaměstnanců a spotřebitelů;
- zvýšit viditelnost stávajících sítí na podporu internacionalizace prostřednictvím lepší spolupráce s organizacemi malých a středních podniků na vnitrostátní a regionální úrovni;
- poskytnout nástroje napomáhající malým a středním podnikům k tomu, aby se mohly účastnit výstav, kongresů a veletrhů v zahraničí;
- podpořit vytváření regionálních a vnitrostátních odvětvových klastrů malých a středních podniků s certifikátem zaručené kvality;
- dále snížit náklady na normy a práva duševního vlastnictví pro malé a střední podniky a propagovat jejich přínosy pro konkurenceschopnost.

3.6.4. Usnadnění přístupu malých a středních podniků k financování:

- snížit objem formalit, monitorování a kontrolu na naprosto nezbytné minimum – povinné provádění zásady „pouze jednou“, používání elektronických formulářů, zjednodušení uplatňování pravidla „de minimis“;
- navrhnout programy pro malé a střední podniky založené na grantech na základě pečlivého posouzení potřeb a vyvarovat se škodlivé praxi provádění projektů pouze za účelem získání nevratných finančních prostředků, aniž by podnik měl strategii rozvoje podnikání;
- posílit spolupráci mezi Evropským investičním fondem, finančními zprostředkovateli a organizacemi malých a středních podniků s cílem navrhnout vysoce účinné finanční nástroje, které budou odpovídat potřebám malých a středních podniků týkajícím se provozního kapitálu, úvěrů a záruk, a předložit posouzení účinku vypracované prostřednictvím kvantitativních ukazatelů;
- vytvořit plně diverzifikované portfolio uzpůsobených a inovativních podpůrných opatření schopných účinně oslovit různorodou skupinu malých a středních podniků⁽³⁴⁾;
- poskytnout podporu malým a středním podnikům, které jsou připraveny na emise dluhopisů a kapitálové nástroje pro specializované segmenty trhu;
- vybavit nástroj pro úvěrové záruky COSME dostatečnými prostředky k dosažení cíle, s přihlédnutím k finančním důsledkům brexitu;
- prozkoumat způsoby, jak posílit inovativní neúvěrové způsoby financování, jako jsou soukromý vlastní kapitál, rizikový kapitál, andělské investory a skupinové financování, a účinné využití podpory institucí poskytujících záruky.

3.6.5. Podpora konkurenceschopnosti a inovací:

- poskytovat nástroje pro zlepšení přístupu malých a středních podniků k rizikovému kapitálu za účelem zavádění inovací;

⁽³³⁾ Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 20.

⁽³⁴⁾ Úř. věst. C 351, 15.11.2012, s. 45; Úř. věst. C 34, 2.2.2017, s. 66; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 94.

- podporovat spolupráci mezi malými a středními podniky a výzkumnými a vzdělávacími institucemi a usnadnit výměnu informací mezi nimi;
- vytvořit příznivé podmínky pro vybudování funkčních konsorcií, ve kterých budou hrát ústřední úlohu malé a střední podniky a jejich tržně orientované inovativní nápady;
- podporovat konkurenceschopnost malých a středních podniků prostřednictvím koučování a instruktáže s cílem zajistit budování kapacit a technickou pomoc, šířit osvědčené postupy a podporovat spolupráci mezi organizacemi malých a středních podniků.

3.6.6. Zajištění klíčových podpůrných sítí:

- podpořit unijní, vnitrostátní a regionální organizace malých a středních podniků jako nejdůležitějších ústřední subjekty tím, že se pro ně zavedou strategie pro budování jejich kapacity a bude se provádět zásada víceúrovňové a víceprvkové správy na úrovni EU a vnitrostátní a regionální úrovni, a zapojit je do legislativního procesu;
- zvážit možnost vytvoření jediného portálu pro všechny iniciativy na podporu malých a středních podniků s jasnou a uživatelsky vstřícnou podobou, který by se vyznačoval bohatým digitálním obsahem, omezeným přesměrováním a srozumitelným jazykem.

3.6.7. Rozvoj vhodných pracovních dovedností:

- přizpůsobit systémy odborné přípravy požadavkům trhů práce; vytvořit systémy sledování a odhadování potřeb trhů práce;
- zvýšit podporu členskými státy s cílem usnadnit zapojení malých a středních podniků do programů učňovského vzdělávání;
- podpořit krátkodobé programy odborné přípravy; podnítit spolupráci mezi sdruženími zaměstnavatelů a vzdělávacími institucemi.

V Bruselu dne 6. července 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS
